

Hukuk Genel Kurulu 2017/2501 E. , 2021/233 K.

•

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :Asliye Hukuk Mahkemesi

1. Taraflar arasındaki "itirazın iptali" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, Bakırköy 7. Asliye Hukuk Mahkemesince icra dairesinin yetkisiz olması nedeniyle davanın usulden reddine ilişkin verilen karar davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay (Kapatılan) 13. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi:

4. Davacı vekili; müvekkilinin davalının hesabına 90.000USD gönderdiğini, karşılığında herhangi bir mal ve hizmet almadığı gibi borcunun da bulunmamasına rağmen paranın iade edilmemesi üzerine öncelikle Urla İcra Dairesinde takip başlatıldığını, davalının yetkiye, borca ve ferilerine itirazıyla birlikte yetkili icra dairesini belirtmemesine karşın Urla Asliye Hukuk Mahkemesinde görülen itirazın iptali davasında, Urla İcra Dairesinin yetkisizliğine karar verildiğini, itirazın iptali davasında davalının cevap dilekçesiyle Bakırköy İcra Müdürlüğü'nün yetkili olduğunu belirtmesi üzerine, zaman kaybetmemek amacıyla dosyanın Bakırköy İcra Dairesine gönderilmesinin istenildiğini, davalının bu kez de haksız ve kötüniyetli olarak Büyükçekmece İcra Dairesinin yetkili olduğundan bahisle yetkiye, borca ve ferilerine itiraz ettiğini ileri sürerek vaki itirazın iptali ile takibin devamına karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı cevabı:

5. Davalı vekili; davanın zamanaşımına uğradığını, davacının talimatı üzerine gönderdiği paranın dava dışı üçüncü kişiye ödendiğini bildiği hâlde müvekkili aleyhine yetkisiz icra dairesinde icra takibi başlattığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiş; 20.11.2014 tarihli ön inceleme duruşmasında, Büyükçekmece İcra Dairesinin yetkili olduğuna dair icra dosyasına ibraz edilen itiraz dilekçesini tekrar ettiklerini belirtmiştir.

Mahkeme Kararı:

6. Bakırköy 7. Asliye Hukuk Mahkemesinin 20.11.2014 tarihli ve 2014/219 E., 2014/474 K. sayılı kararı ile; davacının alacağın mahiyetine yönelik iddialarının kabulü hâlinde genel yetki kuralı itibarıyla Büyükçekmece İcra Dairesinin, özel yetki kuralı itibarıyla Urla İcra Dairesinin yetkili olduğu, davalı-borçlu tarafça Bakırköy İcra Dairesinde yürütülen icra takibinde ödeme emrine itiraz dilekçesinde yetkili icra dairesinin "Büyükçekmece" olarak bildirildiği ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 6. maddesi uyarınca yetki itirazında bildirilen icra dairesinin takibe yetkili olduğunun kanıtlandığı, söz konusu alacak yönünden Bakırköy İcra Dairesinin hiçbir şekilde icra takip yetkisinin bulunmadığı, Bakırköy İcra Dairesinin yetkisiz olması nedeni ile davacı -alacaklı tarafından yapılan hukuken geçerli bir icra takibinin varlığından söz edilemeyeceği gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verilmiştir.

Özel Daire Bozma Kararı:

7. Mahkemenin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.

8. Yargıtay (Kapatılan) 13. Hukuk Dairesinin 30.05.2016 tarihli ve 2015/8623 E., 2016/13740 K. sayılı kararı ile;

"...HMK'nun 6. maddesi gereğince bir davada genel yetkili mahkeme, davalının yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesidir. Aynı Kanun'un 10. maddesinde sözleşmeden doğan davalar için, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinin de yetkili olduğu belirtilmiştir ki bu da özel yetkiye ilişkin bir düzenlemedir. Ayrıca 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 89. maddesi uyarınca para alacağına ilişkin davalarda aksi kararlaştırılmadıkça para borcu alacaklının yerleşim yerinde ödenmesi gerektiğinden alacaklının bulunduğu yer mahkemesi de yetkilidir. Dolayısıyla dava, davacının seçimine göre, hem genel ve hem de özel yetkili mahkemede açılabilir (Bkz. HGK'nun 19.03.2014 tarihli 2013/11-630 Esas 2014/332 Karar sayılı kararı).

Para alacağının tahsili amacıyla açılan eldeki davada, alacaklı davacının ikametgâhı Urla Mahkemeleri ve davalının yerleşim yeri olan Büyükçekmece Mahkemeleri de yetkili ise de davacı önce Urla İcra Müdürlüğü'nün 2012/924 Esas sayılı dosyası üzerinden takip başlatmış, usulüne uygun olarak düzenlenen

ödeme emrine borçlu davalı, icra dairesinin yetkisine ve borca itiraz ederek işyeri adresinin olduğu Bakırköy İcra dairelerinin yetkili olduğunu savunmuştur. Bunun üzerine Urla Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 31/12/2013 tarih, 2012/551 Esas-2013/699 Karar sayılı ilamına istinaden alacaklı davacı vekilince dosyanın yetkili Bakırköy İcra Müdürlüğü'ne gönderilmesi talep edilmiş, Bakırköy 12. İcra Müdürlüğü'nün 2014/1886 Esas sayılı davaya konu icra takip dosyası üzerinden yürütülen icra takibine davalı bu kez yine borca ve icra dairesinin yetkisine itiraz ederek mernis ve yerleşim yeri adresi olan Büyükçekmece icra daireleri ve Mahkemelerinin yetkili olduğunu ileri sürmüştür.

Hal böyle olunca Mahkemece hakkın kötüye kullanılması ve dürüstlük kuralları gereğince davalının Urla icra dairesi ve asliye hukuk mahkemesindeki bağlayıcı beyanları gözetilerek işin esasına girilip hâsıl olacak sonuca uygun bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde yetkisizlik nedeniyle dava dilekçesinin reddine hükmedilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

Direnme Kararı:

9. Yerel Mahkemenin 14.02.2017 tarihli ve 2016/409 E., 2017/58 K. sayılı kararı ile; önceki karar gerekçelerinin yanında, davacı-alacaklının davalının yerleşim adresinin Beylikdüzü olduğu hakkında bilgi sahibi olmasına rağmen icra dairesine ibraz edilen usulüne uygun düzenlenmemiş ve yetkili icra dairesi bilgisi bulunmayan yetki itirazı dilekçesinde yazılı olan ve ilçe-il adından ibaret olup mahalle/sokak/cadde / kapı no bilgisi dahi içermeyen bilgilerini esas alarak dosyanın Bakırköy İcra Dairesine gönderilmesini talep etmesinin sorumluluğunun karşı tarafa yükletilemeyeceği, yine Urla Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde açılan itirazın iptali davası ile Urla İcra Dairesi nezdinde yürütülen icra takibinin yetkili icra dairesi ve yetkili mahkeme önünde usulüne uygun yapıldığı ve ortada hukuken geçerli bir yetki itirazı bulunmadığı hâlde Urla Asliye Hukuk Mahkemesinin hatalı kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurulmaksızın kendi kusuru ile kesinleşmesinin sağlandığı, davalı-borçlunun Urla İcra Dairesine gönderdiği yetki itirazı dilekçesinin yetkili icra dairesi bilgisi bulunmaması nedeni ile onun yönünden hukuken bağlayıcı ve hakkın kötüye kullanımına yönelik sonuçlar doğuracak mahiyette olmadığı, Yargıtayın bozma ikararındaki "davacı önce Urla İcra Müdürlüğü'nün 2012/924 Esas sayılı dosyası üzerinden takip başlatmış, usulüne uygun olarak düzenlenen ödeme emrine borçlu-davalı, icra dairesinin yetkisine ve borca itiraz ederek işyeri adresinin olduğu Bakırköy İcra Dairelerinin yetkili olduğunu savunmuştur." şeklindeki ibarenin dosyadaki yetkiye itiraz dilekçesi bilgileri ile örtüşmediği, yetki itirazı dilekçesinde sözü edilen şekilde bir ibarenin yer almadığı gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi:

10. Direnme kararı süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

11. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olayda, davalının Bakırköy 12. İcra Dairesinin 2014/1886 E. sayılı icra takibine, yerleşim yeri olan Büyükçekmece İcra Dairesinin yetkili olduğundan bahisle itirazının hakkın kötüye kullanılması mahiyetinde olup olmadığı, buradan varılacak sonuca göre mahkemece davanın reddine karar verilip verilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

12. Uyuşmazlığın çözümüne geçilmeden önce dürüstlük kuralına ve hakkın kötüye kullanımı yasağına değinmekte fayda vardır.

13. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) "Dürüst davranma" başlıklı 2. maddesinde;

"Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır.

Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz."

hükmüne yer verilmiştir.

14. Dürüstlük kuralı, herkesin uyması gerekli olan genel ve objektif bir davranış kuralıdır. Genel olarak dürüstlük kuralı kişilerin tarafı oldukları hukuki ilişkilerde dürüst, namuslu, ahlâklı ve diğer kişilerde yaratılan güvenle tutarlı şekilde davranmalarını ifade eder. Buna göre belirli bir hukuki ilişkide dürüstlük kuralına uygun davranış; toplumdaki dürüst, namuslu ve orta zekâlı bir kişinin, genel ahlâk, doğruluk ve karşılıklı güven esaslarına uygun davranış biçimidir. Dürüstlük kuralına uygun bu davranışın belirlenmesinde, toplumda geçerli olan genel ahlâk kuralları, günün adet ve uygulamaları, davranışın söz konusu olduğu hukuki ilişkilerin içerik ve amaçları da dikkate alınacaktır (Dural, M. / Sarı, S.: Türk Özel Hukuku 6. Baskı, İstanbul 2011, s. 226-227).

15. Dürüst davranma "bir hak sahibinin hakkını kullanırken veya bir borçlunun borcunu yerine getirirken iyi ve doğru hareket etmesi yani dürüst, namuslu, makul, fiilinin neticesini bilen, orta zekâlı her insanın benzer hadiselerde takip edecek olduğu yolda hareket etmesi" anlamındadır.

16. TMK'nın 2. maddesinde, hukuk düzeninin kişilere tanıdığı bütün hakların kullanılmasında göz önünde tutulması ve uyulması gereken iki genel ilkeye yer verilmektedir: Dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı. Hukuk düzeni, kişilere tanıdığı her bir hakkın kapsamı ile bunların kullanılmasının şartlarını ve şeklini ilgili hak yönünden özel olarak düzenlemiştir. Ancak, hayatın sonsuz ihtimallerinin

önceden öngörülmesinin ve bunların en küçük ayrıntılara kadar düzenlenmesinin imkânsızlığı karşısında, bütün hakların kullanılmasında dikkate alınacak genel bir sınırlama koyma ihtiyacı duyulmuştur. Dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı, bu açıdan uyulması gerekecek genel kurallar olarak karşımıza çıkmaktadır (Dural/Sarı, s. 225).

17. TMK'nın 2. maddesinde, hakların dürüstlük kuralına uygun kullanılması gerektiği ifade edilmiş, ardından hakların açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeninin korumayacağı belirtilmiştir. Bu ifade şekline yola çıkarak; bir hakkın kullanılmasında dürüstlük kuralına uyulmamasının müeyyidesinin, bu hakkın açıkça kötüye kullanılmış sayılması ve hukuken korunmaması olduğu kabul edilebilir (Dural/Sarı, s. 225). Ancak hakkın kötüye kullanılması yasağı, sadece hakların kötü kullanılması hâlinde söz konusu olur. Buna karşılık dürüstlük kuralı, sadece hakların kullanılmasında değil, borçların ifasında da uyulması gereken; hukuksal işlemlerin ve kanunların tamamlanmasında ve yorumlanmasında önemli işlevlere sahip bir genel kural olarak çok daha geniş bir uygulama alanına sahiptir (Kavak, Y.: Medeni Hukukta Dürüstlük Kuralı ve İyiniyetin Korunması, İstanbul 2019, s. 135-136).

18. Bir hakkın dürüstlük kuralına aykırı olarak kullanılması suretiyle başkasına bir zarar verilmesi hakkın kötüye kullanımını oluşturur. TMK'nın 2/I hükmü herkesin haklarını, toplumda geçerli doğruluk, dürüstlük ve iş ilişkilerinin gerektirdiği karşılıklı güven anlayışına uygun olarak kullanılmasını emreder. Hakkın kullanım ölçütünü TMK'na göre dürüstlük kuralları verir. Bunun yanında ayrıca hak sahibinin başkasını ızzar kastıyla hareket etmiş olup olmadığını araştırmaya gerek yoktur. Önemli olan başkasına zarar vermek kastı değil, hakkın dürüstlük kurallarına aykırı olarak kullanılması sonucunda başkasının zarar görmüş olmasıdır.

19. Nitekim bu hususlar Hukuk Genel Kurulunun 24.06.2020 tarihli ve 2016/22(7)-603 E., 2020/462 K. sayılı kararında da benimsenmiştir.

20. Somut olayda, davacı vekili müvekkilinin davalının hesabına gönderdiği 90.000USD'nin iadesi amacıyla Urla İcra Dairesinde genel haciz yolu ile ilamsız takip başlatmış, borçlunun borca ve yetkili icra dairesini göstermeksizin yetkiye itiraz etmesi üzerine Urla Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan itirazın iptali davasında, yetkili icra dairesinde başlatılmış bir icra takibi olmadığından davanın reddine ilişkin verilen karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

21. Geline bu aşamada ilamsız icrada yetki hususuna değinmek gereklidir.

22. İlâmsız icradaki yetki, bir ilâmsız icra takibine hangi yerdeki icra dairesi tarafından bakılacağına belirlenmesi demektir. HMK'daki yetki hükümleri (HMK m. 6-18), ilâmsız icradaki yetki hakkında kıyasen uygulanır [2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu (İİK) m. 50, I]. Buna göre, ilâmsız icrada genel yetkili icra dairesi, borçlunun yerleşim yerindeki (TMK m.19-22) icra dairesidir (HMK m. 6). Bir icra takibinde borçlu sayısı birden fazla ise (borçlu tarafta birden fazla takip arkadaşı varsa), icra takibi bunlardan (borçlulardan) birinin yerleşim yerindeki icra dairesinde yapılabilir (HMK m. 7,1). HMK m. 8-16'daki hâllerde, icra daireleri özel yetkilidir. Bu özel yetkilerden en önemlisi, sözleşmeden doğan para borçları hakkındaki yetkidir; buna göre :

a) Sözleşmeden doğan para borçları için, sözleşmenin yerine getirileceği (ifa edileceği) yerdeki icra dairesi de yetkilidir (HMK m. 10). Sözleşmenin yerine getirileceği (ifa) edileceği yer, ilk önce tarafların açık (sarih) veya kapalı (zımni) arzularına göre belirlenir. Bu arzunun sözleşmeden anlaşılamadığı hâllerde, kanunî ifa yerine başvurulur [818 sayılı Borçlar Kanunu (BK) m. 73 – 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 89]. İcra takibinin konusu sözleşmeden doğan bir para borcu ise ve sözleşmede de aksine bir şart yoksa, bu para borcu alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yerinde ödenir (BK m. 73/1 - TBK m. 89/1). Buna göre, bu para borcunun ifa yeri alacaklının yerleşim yeri olup, alacaklı kendi yerleşim yerinde icra takibi yapabilir.

b) Sözleşmeden doğan para alacakları için, sözleşmenin yapıldığı yerdeki icra dairesinde de ilâmsız icra takibi yapılabilir (m. 50, I, c. 2).

c) 01.10.2011 tarihine kadar, ihtiyatî hacizden sonraki icra takipleri (m. 264), ihtiyatî haciz kararını vermiş olan mahkemenin bulunduğu yerdeki icra dairesinde de yapılabilmekte idi [İİK m. 258, m. 50, I; 1086 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HUMK) m. 12]. Buna karşılık, 01.10.2011 tarihinden sonra, eğer ihtiyatî haciz kararını veren mahkeme HMK m. 5-18 hükümlerine göre yetkili değil (yetkisiz bir mahkeme) ise, bu (yetkisiz) mahkemenin bulunduğu yerdeki icra dairesi, ihtiyatî hacizden sonra yapılacak icra takipleri için yetkili değildir. Çünkü, eski HUMK m. 12 hükmü, yeni HMK'na alınmamıştır.

d) İcra dairesinin yetkisi, kamu düzenine ilişkin değildir. Bu nedenle, alacaklının yetkisiz bir icra dairesinde takip yapması hâlinde, icra dairesi yetkisizliğini kendiliğinden gözetemez; borçlunun, icra dairesinin yetkisiz olduğunu, (şikâyet değil) itiraz yolu (m. 62 vd) ile ileri sürmesi gerekir (Kuru, B. : İcra ve İflas Hukuku 2. Baskı, Ankara 2013, s. 177-179).

23. İcra dairesinin yetkisiz olduğunu ileri sürmek, (şikâyet değil) itiraz yolu ile olur. İcra dairesi kendiliğinden yetkisizlik kararı veremez. Borçlu, yetki itirazını ödeme emrine itiraz süresi içinde icra dairesine bildirir. Yetki itirazı, esas hakkındaki itirazla (m. 62) birlikte yapılmalıdır (m. 50, II). Borçlu, süresi içinde ödeme emrine itiraz ederken, yetki itirazını da birlikte bildirmemişse, artık takibin bundan sonraki safhalarında yetki itirazında bulunamaz; icra dairesinin yetkisini kabul etmiş sayılır. Yani, alacaklı,

borçlunun (esasa ilişkin) itirazının kaldırılması için icra mahkemesine başvurursa (m. 68 - 68/a), borçlu, icra mahkemesinde, icra dairesinin yetkisiz olduğunu ileri süremez (m. 63). Bunun gibi, icra dairesinin yetkisine itiraz etmemiş olan borçlu, (esasa ilişkin) itirazın kaldırılması talebini inceleyen icra mahkemesinin yetkisizliğini de ileri süremez. Çünkü, icra mahkemesinin yetkisi, icra dairesinin yetkisine göre belirlenir; borçlu, icra dairesinin yetkisine itiraz etmemekle, icra dairesinin ve dolayısıyla onun (icra dairesinin) tâbi bulunduğu icra mahkemesinin yetkisini kabul etmiş sayılır. Fakat, icra dairesinin yetkisine itiraz etmemiş olan borçlu, hukuk mahkemesinin de yetkisini kabul etmiş sayılmaz. Yani, bu hâlde, alacaklı, aslında yetkisiz olan icra dairesinin bulunduğu yer hukuk mahkemesinde itirazın iptali davası açamaz; açarsa, borçlu, hukuk mahkemesinin yetkisine (ilk) itiraz edebilir (Kuru, s.180-181).

24. Borçlu, yetki itirazında yetkili icra dairesinin hangisi olduğunu bildirmelidir (İİK m. 50,1; HMK m. 19/2). Birden fazla yetkili icra dairesi varsa, borçlu, yetki itirazında bu (yetkili) icra dairelerinden seçtiği icra dairesini (yalnız birini) yetkili olarak bildirebilir; aksi takdirde yetki itirazı dikkate alınmaz (İİK m. 50,1; HMK m.19/2,c.2). Yani, borçlu yetki itirazında yetkili icra dairesi olarak birden fazla icra dairesini gösterirse, yetkili icra dairesini kesin olarak bildirmemiş olduğundan, böyle bir yetki itirazı geçersizdir (Kuru, s.181).

25. Eldeki davada, davalı borçlu Urla İcra Dairesine yaptığı itirazında yetkili yeri belirtmemiştir. Akabinde Urla Asliye Hukuk Mahkemesinde görülen itirazın iptali davasında verdiği 04.02.2013 havale tarihli cevap dilekçesinde ise "...yetkili icra dairesi ve yetkili mahkemeler İstanbul-Bakırköy icra daireleri ve mahkemeleridir." ifadesini kullanmıştır.

26. Yukarıda da açıklandığı üzere; genel yetki kuralına göre davalı borçlunun yerleşim yerinin Beylikdüzü olması nedeniyle Büyükçekmece İcra Dairesinin ve Mahkemelerinin; para borçlarına ilişkin özel yetki kuralı gereği alacaklı davacının bulunduğu yerin Urla olması nedeniyle Urla İcra Dairesinin ve Mahkemelerinin yetkili yerler oldukları açıkken Urla Asliye Hukuk Mahkemesinde görülen itirazın iptali davasında yetki itirazı kabul edilerek icra dairesinin yetkisizliği nedeniyle davanın reddine karar verilmiş ve temyiz edilmemesi nedeniyle karar kesinleşmiştir.

27. Tüm bu açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde; alacaklı olan davacının, davalı borçlunun beyanı üzerine dosyanın Bakırköy İcra Dairesine gönderilmesini istediği, Bakırköy İcra Dairesinde yapılan ilamsız takibe davalı borçlunun bu kez yetkili yerin Büyükçekmece olduğundan bahisle itiraz ettiği anlaşılmaktadır. Büyükçekmece İcra Dairesinin davalının yerleşim yeri nedeniyle yetkili yerlerden olduğu hususunda kuşku yoksa da davalının önceki beyanının aksine olacak şekilde hareket ederek yetkili yer beyanında bulunması dürüstlük kuralı ile bağdaşmamaktadır. Davalı borçlunun bu şekilde itirazı ile alacaklı davacının alacağına kavuşması uzun süredir engellenmiştir. Bu durumun hakkın kötüye kullanımı mahiyetinde olması nedeniyle hukuken korunmaması gerekir. Keza, özel daire bozma kararında da bu hususa değinilmiştir.

28. Ne var ki, Özel Daire bozma kararının 6. bendinde yer alan "işyeri adresinin olduğu Bakırköy icra dairelerinin yetkili olduğunu savunmuştur." ibaresinin dosya içeriği ile uyumlu olmaması nedeniyle bozma kararında yer almasının isabetli olmadığı, karardan çıkartılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

29. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, Bakırköy İcra Dairesinin hiçbir şekilde yetkili olmadığı, davalı borçlunun yetki itirazında bulunmakta haklı olduğu, bu durumun hakkın kötüye kullanımı olarak değerlendirilemeyeceği ve davacının yetkisiz icra dairesinde yaptığı icra takibinin sonuçlarına katlanmak durumunda olduğu, davacının Urla Asliye Hukuk Mahkemesi kararını temyiz etmemesi nedeniyle doğan sonuçtan davalının sorumlu tutulamayacağı görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir.

30. Sonuç itibarıyla, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uymak gerekirken önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

31. Bu nedenle direnme kararı açıklanan değişik gerekçe ve nedenlerden dolayı bozulmalıdır.

IV. SONUÇ :

Açıklanan nedenlerle;

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, Yargıtay (Kapatılan) 13. Hukuk Dairesinin 30.05.2016 tarihli ve 2015/8623 E., 2016/13740 K. sayılı kararının 6. bendinde yer alan "işyeri adresinin olduğu Bakırköy icra dairelerinin yetkili olduğunu savunmuştur." şeklindeki bozma gerekçesinin karardan çıkartılması suretiyle direnme kararının yukarıda açıklanan değişik gerekçe ve nedenlerden dolayı, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

Aynı Kanun'un 440. maddesi uyarınca kararın tebliğinden itibaren on beş gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 09.03.2021 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

KARŞI OY

Uyuşmazlık somut olayda davalının Bakırköy 12. İcra Müdürlüğü'nün 2014/1886 E. sayılı icra takibine, yerleşim yeri olan Büyükçekmece İcra Dairelerinin yetkili olduğundan bahisle itirazının hakkın kötüye kullanılması mahiyetinde olup olmadığı, buradan varılacak sonuca göre mahkemece davanın reddine karar verilmesinin yerinde olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

Genel haciz yolu ile ilamsız icra takibinde icra dairesinin yetkisi İİK'nın 50. maddesinin 1. fıkrasının göndermesi ile HMK'daki yetki hükümleri ilamsız icrada yetkili icra dairesini belirlemede kıyasen uygulanır. İcra dairesinin yetkisi kamu düzenine ilişkin değildir. İcra dairesi yetkisiz olduğunu resen gözetemez. Borçlunun icra dairesine yapacağı itirazın İİK'nın 62. Maddesine göre ileri sürmesi gerekir.

Yetki itirazı üzerine alacaklı borçlunun yetki itirazını kabul eder ise takip dosyasının borçlunun yetki itirazında bildirdiği yetkili icra dairesine gönderilmesini ister. Yetkili icra dairesi takip dosyasını yetkili icra dairesine gönderir. Yetkili icra dairesi de borçluya yeni bir ödeme emri gönderir. Bu halde borçlu bu ödeme emrine karşı yeni bir yetki itirazında bulunamaz. Alacaklının, borçlunun yetki itirazını kabul etmesi ile icra dairesinin yetkisi konusunda alacaklı ile borçlu arasında yetki sözleşmesi meydana gelir. Borçlu sadece yeni ödeme emrine esas bakımından itiraz edebilir.

Alacaklı, borçlunun icra dairesine karşı yetki itirazını kabul etmez ise; icra mahkemesinden yetki itirazının kaldırılmasını isteyebilir. Mahkemede itirazın iptali davası (İİK m. 67) açamaz (Kuru Baki; İcra ve İflas Hukuku Ankara 2013 s. 187).

Çünkü icra dairesinin yetkisine itirazı inceleme görevi icra mahkemesine aittir. (İİK m. 50/2). İcra mahkemesi yetki itirazının kaldırılması isteminin reddeder ise; başka bir anlatımla icra dairesinin yetkisiz olduğu kanısına varılır ise takip dosyasının yetkili icra dairesine gönderilmesine karar verir. Bu halde alacaklının süresi içerisinde yetkisiz icra dairesine başvurarak takip dosyasının yetkili icra dairesine gönderilmesini istemesi gerekir (İİK 50/1; HMK 20/1). Yetkili icra dairesi borçluya yeni bir ödeme emri gönderir. İcra mahkemesi yetki itirazının kaldırılmasına karar verir ise icra takibi kesinleşir.

Borçlu ödeme emrini karşı hem İcra dairesinin yetkisine hem de borca itiraz etmiş ise alacaklı yetki itirazının tebliğinden itibaren 6 ay içinde icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını talep edebileceği gibi itirazın tebliğinden itibaren 1 yıl içinde itirazın iptalini genel mahkemelerden talep edebilir. İtirazın iptali davasına bakan Asliye Hukuk Mahkemesi İcra Dairesinin yetkisine itirazı haklı görürse davayı usulden reddeder. İcra Dairesinin yetkisizliğine karar veremez. Böyle bir kararın verilmesi halinde dahi takibin yapıldığı İcra Dairesi yetkisiz hale gelmez.

Alacaklı İİK 68/1 göre 6 ay içinde itirazı kaldırılmasını icra mahkemesinden istemez veya İİK 67/1 maddesi uyarınca 1 yıl içinde genel mahkemelerde itirazın iptali davası açmaz ise 1 yılın geçmesi ile ilamsız takip düşer.

İcra ve İflas Kanunu itirazın iptali davası için özel bir yetki kuralı koymadığı için yetkili mahkeme HMK 6 vd. hükümlerine göre belirlenir.

Somut olayda icra takibi alacaklının ikametgahının bulunduğu Urla İcra Dairesinde başlatılmış, davalı icra dairesindeki itirazında yetkiye itiraz etmiş ise de yetkili icra dairesinin bildirmediğinden HMK 19/3 bendi uyarınca yetki itirazı geçersizdir. Borçlu itirazın iptali davası sırasında verdiği cevap dilekçesinde Bakırköy İcra Dairelerinin ve Mahkemelerinin yetkili olduğunu, daha sonra verdiği 27.02.2014 tarihli dilekçesinde ise Büyükçekmece İcra Dairesinin yetkili olduğunu beyan etmiştir. Borçlu icra dairesinin yetkisine icra dairesinde itiraz etmemiş olup; borçlu yönünden de icra dairesinin yetkisi kesinleşmiştir. Bu halde itirazın iptali davasını gören mahkemede icra dairesinin yetkisine itiraz edemez. Mahkemenin yetkisine karşı itirazı mahkemenin inceleyerek yetki itirazını kabulü halinde mahkemenin yetkisizliğine dosyanın yetkili mahkemeye gönderilmesine karar vermesi, mahkemenin yetkisine itirazı yerinde görmüş ise işin esasını inceleyerek sonucuna göre bir karar vermesi gerekmektedir.

Somut olayda Urla İcra Dairesinin yetkisine karşı icra dairesinde geçerli bir itiraz olmadığı hâlde, Urla Asliye Hukuk Mahkemesinin geçerli bir icra dairesine itiraz varmış gibi karar gerekçesinde İstanbul İcra Dairesinin yetkili olduğu belirtilerek Urla İcra Müdürlüğü'nün yetkisizliğine geçerli icra takibi bulunmadığından davanın reddine karar vermesi isabetsiz olup bu karar alacaklı tarafça temyiz konusu yapılmadan kesinleşmiştir.

Başka İcra dairesinin yetkili kılınması yukarıda açıklandığı üzere ya alacaklının yetki itirazını kabul etmesi ya da icra dairesi yetkisine itirazın icra mahkemesince kaldırılması ile gerçekleşir. Bu nedenle Urla Asliye Hukuk Mahkemesinin verdiği kararla Urla İcra Dairesi dışında başka bir icra dairesinin yetkili kılınması mümkün değildir.

Alacaklının Urla Asliye Hukuk Mahkemesinin kararına dayalı olarak icra dosyasının Bakırköy İcra Müdürlüğüne gönderilmesine talep etmesi üzerine, dosyanın gönderildiği Bakırköy İcra Müdürlüğünden çıkartılan ödeme emrine karşı borçlunun Büyükçekmece İcra Daireleri ve Mahkemelerinin yetkili olduğunu ileri sürmesi hakkın kötüye kullanılması olarak nitelenemez. Bakırköy İcra Müdürlüğü'nün kanunda öngörülen usule uyularak yetkili hale gelmemiştir. Öte yandan Urla İcra Dairesinde belirtilen ilamsız icra takibine itiraz üzerine yasal süre içerisinde itirazın iptali davası açılmış ise de; Urla Asliye Hukuk

Mahkemesince itirazın iptali isteminin usul yönünden reddedildiği ve bu red kararının kesinleştiği için artık aynı alacaklı ilgili yeni bir ilamsız icra takibi başlatılamaz.

İİK 'nın 68/1 son cümlesi buna engeldir. Bu yönden de Bakırköy Asliye Hukuk Mahkemesindeki itirazın iptali isteminin reddi gerekmektedir.

Alacaklının ikametgahı Urla Mahkemesi ile borçlu davanın ikametgahı Büyükçekmece Mahkemeleri yetkili olup Bakırköy Mahkemesi de yetkili bulunmamaktadır.

Yukarıda yapılan ilke ve kurallar uyarınca mahkemenin davanın usul yönünden reddi kararı vermesi gerekirken özel dairece davalının Urla İcra Dairesine ve Asliye Hukuk Mahkemesindeki bağlayıcı beyanları gözetilerek hakkın kötüye kullanılması ve dürüstlük kuralları gereğince işin esasına girilip, hasıl olacak bir sonuca göre karar verilmesi gerekçesine katılamıyorum.

Mahkemenin, borçlunun icra dairesinin yetkisine itirazı haklı bulunarak Büyükçekmece İcra Müdürlüğü'nün yetkili olması itibarıyla geçerli bir icra takibi olmadığından davanın usulden reddi kararının onanması görüşünde olduğundan çoğunluğun bozma yönündeki görüşüne katılamıyorum.

KARŞI OY

Davacı vekili müvekkilinin davalının hesabına gönderdiği 90.000,00 USD paranın iade amacıyla Urla İcra Dairesinde takip başlattığı, borçlunun borca ve yetkili icra dairesini göstermeksizin icra dairesinin yetkisine itiraz etmesi üzerine açılan itirazın iptali davasında usulüne uygun icra dairesinin yetkisine itiraz olmamasına rağmen Urla Asliye Hukuk Mahkemesince, yetkili icra dairesinde başlatılmış bir icra takibi olmadığından itirazın iptali davasını reddine karar verildiği, bu karar temyiz edilmeksizin kesinleşmesi üzerine davacı vekilinin, icra dosyasının Bakırköy İcra Dairesine gönderilmesini talep ettiği ve Bakırköy İcra Dairesi tarafından çıkarılan ödeme emrine karşı borçlu borca ve Büyükçekmece İcra Dairesinin yetkili olduğu gerekçesi ile icra dairesinin yetkisine itiraz etmesi üzerine alacaklı tarafından açılan itirazın iptali davasında ise Bakırköy Asliye Hukuk Mahkemesince usulüne uygun yetkili icra dairesinde başlatılmış bir takip olmadığından itirazın iptali davasının usulden reddine karar verildiği, bu kararın temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 13. Hukuk Dairesi "Para alacağının tahsili amacıyla açılan eldeki davada, alacaklı davacının ikametgâhı Urla Mahkemeleri ve davalının yerleşim yeri olan Büyükçekmece Mahkemeleri de yetkili ise de davacı önce Urla İcra Müdürlüğü'nün 2012/924 Esas sayılı dosyası üzerinden takip başlatmış, usulüne uygun olarak düzenlenen ödeme emrine borçlu davalı, icra dairesinin yetkisine ve borca itiraz ederek işyeri adresinin olduğu Bakırköy İcra dairelerinin yetkili olduğunu savunmuştur. Bunun üzerine Urla Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 31/12/2013 tarih, 2012/551 Esas-2013/699 Karar sayılı ilamına istinaden alacaklı davacı vekilince dosyanın yetkili Bakırköy İcra Müdürlüğü'ne gönderilmesi talep edilmiş, Bakırköy 12. İcra Müdürlüğü'nün 2014/1886 Esas sayılı davaya konu icra takip dosyası üzerinden yürütülen icra takibine davalı bu kez yine borca ve icra dairesinin yetkisine itiraz ederek mernis ve yerleşim yeri adresi olan Büyükçekmece icra daireleri ve Mahkemelerinin yetkili olduğunu ileri sürmüştür. Hal böyle olunca Mahkemece hakkın kötüye kullanılması ve dürüstlük kuralları gereğince davalının Urla icra dairesi ve asliye hukuk mahkemesindeki bağlayıcı beyanları gözetilerek işin esasına girilip hâsıl olacak sonuca uygun bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde yetkisizlik nedeniyle dava dilekçesinin reddine hükmedilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir..." gerekçesiyle bozma kararı verdiği anlaşılmaktadır.

Yüksek Daire tarafından her ne kadar borçlunun Urla İcra Müdürlüğü'ne vermiş olduğu itiraz dilekçesinde işyeri adresinin olduğu Bakırköy İcra Dairelerinin yetkili olduğunu savunmasına ilişkin bağlayıcı beyanının hakkın kötüye kullanılması ve dürüstlük kuralı gereğince uygun bir karar verilmesi gerektiği gerekçesi ile bozma kararı vermiş ise de bozma kararı dosya içeriği ile uyusmamaktadır. Şöyle ki, borçlunun Urla İcra Dairesine vermiş olduğu itiraz dilekçesinde borca ve yetkiye itiraz etmiş ancak yetkili icra dairesi göstermediği gibi iş yeri adresinin de Bakırköy olduğu yönünde itiraz dilekçesinde bir beyanı bulunmamaktadır. Yetki itirazının geçerli olabilmesi için yetki itirazının yanında yetkili icra dairesinin gösterilmesi ve gösterilen bu icra dairesinin de İİK ve HMK hükümlerine göre yetkili icra dairesi olması gerekmektedir. Oysa verilen itiraz dilekçesinde yetkili icra dairesi gösterilmediğinden geçerli bir yetki itirazından bahsetmek mümkün değildir. Urla Asliye Hukuk Mahkemesi geçerli olmayan yetki itirazını esas alarak Urla İcra Dairesi ve Mahkemeleri yetkili olmasına ve kanuna uygun olmayan ret kararı vermesine rağmen davacı kanuna uygun olmayan bu kararı temyiz etmeyerek kesinleşmesini sağlamıştır. Davacı kararı temyiz etmiş olsa Urla İcra Dairesinde takibe devam etme imkanı varken bunu kullanmamış ve kendiliğinden Bakırköy İcra Dairesinde icra takibi yapmış ve borçlu Bakırköy İcra Dairesinin yetkisine de itiraz etmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki borçlunun Urla İcra Dairesine vermiş olduğu itiraz dilekçesinde iş yeri adresinin Bakırköy olduğu yönünde bir beyanı olmadığı için Bakırköy İcra Dairesinde yapılan icra takibine yetki itirazında bulunmasının hakkın kötüye kullanılması kapsamında değerlendirmek mümkün değildir.

Yüksek Dairenin de kabulünde olduğu üzere para alacağının tahsili amacıyla yapılan takipte, alacaklı davacının ikametgâhı Urla İcra Dairesi ve mahkemeleri ile davalının yerleşim yeri olan Büyükçemece icra daireleri ve Mahkemeleri yetkilidir. Davacı Urla Asliye Hukuk Mahkemesinin geçerli bir yetki itirazı olmadan vermiş olduğu itirazın iptali kararını temyiz ederek ikametgahının bulunduğu Urla İcra Dairesinde takibe devam etme imkanı varken bu kararı temyiz etmeyerek kararın kesinleşmesini sağlamıştır. Ayrıca yine yetkisiz icra dairesi olan Bakırköy İcra Dairesinde takibe girişmiştir. Davacı yetkisiz icra dairesinde yaptığı icra takibinin sonuçlarına da katlanma durumundadır. Bu nedenle mahkemece, Bakırköy İcra Dairesinin yetkisiz olduğu ve usulüne uygun yetkili icra dairesinde yapılmış bir icra takibi yapılmadığından itirazın iptali davasının usulden ret kararı onanması gerekirken dosya içeriği ile uyuşmayan "hakkın kötüye kullanılması ve dürüstlük kuralı" gerekçesi ile kararın bozulması yönündeki çoğunluğun görüşüne katılmamaktayım.